

Móra Ferenc A solymári csóka

Hangos mese

(A hanganyag itt található: https://varazsbetu.hu/mesetar/a_solymari_csoka)

Igazságos Mátyás királyról tudni való, hogy úrtól, szegénytől egyformán megkívánta a kötelességtudást. Akiben megtalálta, azt megbecsülte, aki a kötelességének eleget nem tett, azt hamar ráncba szedte.

Egyszer a solymáriakat kapta kötelességmulasztáson a nagy király. Megtudta róluk a kincstartójától, hogy három esztendeje nem fizettek már egy batka adót se. Nosza, szalajtott is mindjárt egy lovas stafétát a solymáriakhoz.

- Azt üzente urunk-királyunk, hogy nyomban fölmenjen hozzá a solymári bíró, mert

beszélni akar a fejével - trombitálta ki a staféta a solymári piacon. - Ha holnap ilyenkorra ott nem lesz a budai Várban, holnapután ilyenkorra már a lábához kerül a feje.

Azzal a követ elnyargalt, a solymári bíró pedig földhöz pukkantotta a bírósüveget.

- Embert, nekem drágább a fejem a süvegnél!

Nosza, a kisbíró kapta a süveget, s bekopogtatott vele minden háznál. De bizony senki se akarta beledugni a fejét. Bujkáltak előle, ki padlásra, ki pincébe. Nem kívánczozott Solymáron senki sem bíró lenni.

Utoljára aztán a falu végén talált a kisbíró egy bojtárlegényt, aki nem szaladt el a süveg elől. Irhás subán hevert a szép kövér gyepen, s olyan hegyesen fütyörészett, mint a rigó.

- No, öcsém - toppant elé a kisbíró -, téged az isten is solymári bírónak teremtett.

- Már mért teremtett volna? - tátotta el száját a legényke.

- Azért, mert ilyen szépen tudsz fütyülni. Márpedig most az a törvény, hogy azt választjuk bírónak, aki legszebben fütyül.

- Hát ez szép törvény - húzta a fejébe a fiú a süveget. - Csak azt szeretném most már tudni: mi lesz az én hivatalom?

- Kerek e világon semmi egyéb, csak éppen a süveget kell hordoznod, és fütyülgetned benne napszámra. Most pedig fölmégy Budára a királyhoz, mert nagyon szeretne veled megösmernedni.

- Én is ővele - bólintott rá a legényke jókedvűen, azzal a nyakába akasztotta a tarisznyáját, s napáldozat táján már a budai Vár tövében kocogott, azaz hogy nem nagyon kocogott, mert egy öreg csókát látott tollászkodni a kökénybokrok közt, s egyszerre meglassította a menést.

- No, ezt megfogjuk - kapta le a bírósüveget, s hirtelen ráborította a madárra. - Gyere a tarisznyába, ne mondják a solymáriak, hogy üres kézzel tértem meg Budáról.

Azzal betarisznyálta a csókát, s most már csakugyan meg se állt addig, míg a királyi vár ajtónállója keresztbe nem fektette előtte az ásóját.

- Ki vagy, mit akarsz?

- Én bizony a solymári bíró vagyok - mondta kevélyen a bojtár -, a királyhoz igyekszem, mert szeretne velem megösmernedni.

- Bizonyosan az adót hozza a tarisznnyában - súgtak össze az udvari népek, s bevezették a solymári legényt a király elé a madaras szobába.

Mert, hogy szavam ne felejtsem, élt-halt Mátyás a szép szavú madarakért. Tartott belőlük egész erdővalót, most is tele volt mind a két válla csízzel, pintyőkével, a tenyerében meg valami külső országbeli tarkabarka madárka fütyörészgetett, amit a török császártól kapott ajándékba.

- Szép jó estét! - billent be az ajtón, s mindjárt megkérdezte a madaras embert, melyik e közt a sok tarka madár közt a király.

- Én vagyok - szögezte rá a szemét a madaras ember. - Hát te ki fia-csikaja vagy?

- Ugyan úgy-e, hát csakugyan kelmed az? - mosolyodott el a solymári bojtár. - Majd meg nem ismertem a sok madara közt. Hát én meg a solymári bíró vagyok.

- Úgy, te vagy az a híres?! - rebtentette el magától Mátyás haragosan a madarakat. - Hát mért nem szoktátok ti az adót elküldeni?

- Micsoda? - csóválta meg a bojtár a bírósüveget. - Hát még most se ért ide? Pedig mink egyebet se csinálunk három esztendeje, csak az adót küldjük: eredj adó, Budavárba, eredj!

No de erre a tréfára már csakugyan megharagudott Mátyás, s fölemelte az aranygombos botját, hogy a nyaka közé szedjen a követnek, de az megneszelte a szándékát, s egyszerre kiugrott a madaras szobából. De nemcsak kiugrott, hanem a kilincset is úgy megkapta a két markával, hogy Mátyás ki nem bírta szaladni utána, akárhogy rángatta az ajtót.

- Eressz ki, te ember! - mondta félig bosszúsan, félig nevetve, mert mulattatta is egy kicsit a legényke együgyűsége.

- Nem addig, míg a botodat ki nem adod, uram, mert még valami kárt tehetnél bennem - alkudott a solymári bíró, s nagy jókedvében olyan fütyülést csapott, mint száz feketerigó.

Mátyásnak elmúlt a haragja, ahogy a füttyülést meghallotta. Azt hitte, valami ritka madár, s megbékülve kiabált ki a szobából:

- Megállj, te ember, még az adót is elengedem, ha azt a szép szavú madarat nekem adod!

- Nagyon szívesen - egyezett bele a bojtár, s egyszerre eleresztette a kilincset. - Hanem megállj, uram, majd én veszem ki a tarisznyából a madarat, mert nagyon fürge portéka ám ez!

Ki is nyitotta a tarisznyát hirtelen, azzal - huss! - úgy kirepült belőle a csóka, mintha soha benne se lett volna.

- Ejnye, te csiribiri ember - gyulladt megint haragra a király -, hiszen nem is rigó volt az, hanem csóka!

- Hát persze hogy az volt - hagyta helyben a bojtár. - Tudni való, hogy Solymáron úgy füttyül a csóka, mint máshol a rigó.

- No, azt szeretném én hallani! - fenyegette meg Mátyás az ujjával a bojtárt. - A szíнем elé ne kerüljtek többet, míg füttyülő csókát nem hoztok!

- Add írásba, uram-királyom - borult térdre rimánkodva a bojtár -, mert másképp el nem hiszik otthon, hogy ilyen bölcс parancsot adtál nekem!

Szép holdvilágon vígan ballagott haza a solymári bíró. Vitte a tarisznyában a nagy pecsétес írást, hogy solymári embernek nem szabad a király szíне elé addig kerülni, míg olyan csókát nem fognak, amelyik úgy füttyül, mint a feketerigó. S üzengethetett ezután a kincstartó az adóért, mindjárt a király keze írását tartották a követ orra alá:

- Nem találtuk még meg a füttyülő csókát!

A bojtár pedig addig bíróskodott Solymáron, míg meg nem halt. Az emlékezete azonban máig is fönnmaradt. Máig is azt mondják arra, amit könnyen meg lehet szerezni: füttyön adják, mint a solymári bíróságot.

(A hanganyag itt található: https://varazsbetu.hu/mesetar/a_solymari_csoka)